

Falu kommun

info@falun.se

Rektorn vid Hälsingbergsskolan

susanna.walter-westberg@falun.se

## Beslut för förskoleklass och grundskola

---

efter tillsyn av Hälsingbergsskolan  
i Falu kommun

## Tillsyn av Hälsingbergsskolan

Förskoleklass

Grundskola årskurs 1-6

### Helhetsbedömning

---

Skolinspektionen genomför tillsyn i Falun under hösten 2011 och våren 2012. Vid tillsynen besöker Skolinspektionen samtliga skolenheter i kommunen. Hälsingbergsskolan besöktes av Skolinspektionen den 18-19 januari 2012.

I Hälsingbergsskolan bedrivs en verksamhet som ger eleverna goda förutsättningar att nå målen för utbildningen. Rektorn och lärarna fokuserar på att höja kunskapsresultaten i alla ämnen och under Skolinspektionens lektionsbesök framkommer flera goda exempel på hur olika förmågor tränas och hur lektioners innehåll och upplägg skapar en lust att lära hos eleverna. De kunskapsresultat för år 2011 som skolan redovisar för Skolinspektionen visar en väsentlig förbättring i årskurs 3 från föregående år i svenska och matematik. Även i årskurs 5 ses en förbättring av kunskapsresultaten.

Skolmiljön präglas av trygghet och studiero. Personalen uttalar, och visar exempel på, ett gemensamt förhållningssätt där respekt för allas lika värde och tillit till elevernas förmåga, är viktiga delar. Eleverna ger uttryck för att de trivs i sin skola och att de lär sig mycket.

Personalens kunskapssyn och kännedom om styrdokumentens inriktning ger en god beredskap att planera och genomföra undervisningen efter nya föreskrifter i skollag, läroplan och kursplaner. Enligt eleverna är lärarna tydliga med att presentera mål och kunskapskrav och de ger eleverna möjlighet att påverka arbetssätt och arbetsformer.

En medveten satsning på att bättre anpassa undervisningen till elevers olika behov och förutsättningar har gjort att andelen elever som bedömts behöva särskilt stöd, minskat påtagligt, enligt rektorn. Det finns emellertid elever, som efter utredning, bedömts behöva särskilt stöd och för vilka rektor beslutat om åtgärdsprogram. Innehållet i de åtgärdsprogram som Skolinspektionen tagit del av anger dock inte tydligt vilka elevens behov är. Skolans insatser beskrivs i flera fall som anpassning av ordinarie undervisning och inte som särskilt stöd för eleven.

Skolans rektor har god insikt i nationella mål och leder målmedvetet och systematiskt personalen för att omsätta målen i undervisningen. Genom regel-

bundna personalmöten och besök i klassrum och fritidsutrymmen har rektorn kännedom om vad som händer på skolan. Däremot saknas ett systematiskt kvalitetsarbete på skolnivå där både kunskapsresultat och värdegrundsarbete följs upp över tid, dokumenteras och analyseras och där åtgärder för att förbättra verksamheten läggs fast. Denna brist på systematik finns även i arbetslagen och bland lärarna. Därmed saknas en viktig förutsättning för gemensam analys. Utbildningens omfattning följer den timplan som fastlagts för kommunen. För ämnet svenska som andraspråk framkommer dock en brist på kunskap om att detta är ett ämne, med specifika kunskapskrav, som kan ges i stället för ämnet svenska.

## Beslut

---

### Föreläggande

De beskrivna bristerna som Skolinspektionen konstaterat vid tillsynen av Hälsingbergsskolan i Falu kommun måste åtgärdas för att huvudmannen ska uppfylla författningarnas krav och eleverna därmed ska få den utbildning de har rätt till. En utförligare redogörelse av konstaterade brister finns nedan under rubriken Skäl för beslut.

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Falu kommun att senast den **2012-05-23** avhjälpa påtalade brister genom att vidta nedanstående åtgärder.

De vidtagna åtgärderna ska samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

### Undervisning och lärande

Utbildningen är inte systematiskt inriktad på målen i läroplanen och övriga författningsbestämmelser.

Ni ska därför vidta åtgärder för att förbättra arbetet med undervisning och lärande.

I detta ingår att:

- Säkerställa att undervisningen utgår från och omfattar författningarnas krav gällande svenska som andraspråk (1 kap. 9 § skollagen, 10 kap. 4 § skollagen, 5 kap. 14-15 § skolförordningen)

### Trygghet och studiero

Skolan har ingen aktuell plan mot kränkande behandling som anger vilka åtgärder som ska vidtas och hur de ska följas upp.

Ni ska därför vidta åtgärder för att förbättra arbetet med trygghet och studiero.

I detta ingår att:

- Se till att det finns en aktuell plan mot kränkande behandling som anger vilka åtgärder som ska vidtas och hur de ska följas upp (6 kap. 8 § skollagen)

#### **Särskilt stöd**

Rektor ser inte till att det fattas beslut om åtgärdsprogram som anger vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas.

Ni ska därför vidta åtgärder för att förbättra arbetet med särskilt stöd.

I detta ingår att:

- Säkerställa att de åtgärdsprogram som upprättas tydligt beskriver elevens behov i förhållande till nationella mål och/eller kunskapskrav (3 kap. 9 § första stycket skollagen)
- Säkerställa att det i åtgärdsprogrammet framgår hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas (3 kap. 9 § första stycket skollagen)

#### **Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen**

Rektorn tar inte ansvar för att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete vid skolenheten samt omsätter inte resultaten i åtgärder för att uppfylla de nationella målen.

Ni ska därför vidta åtgärder för att förbättra arbetet med pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen.

I detta ingår att:

- Rektorn ser till att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete vid skolenheten som består i planering, uppföljning och utveckling av utbildningen (4 kap. 4 § första stycket skollagen)
- Kvalitetsarbetet genomförs under medverkan av lärare, övrig personal och elever. Elevernas vårdnadshavare ges möjlighet att delta i arbetet (4 kap. 4 § andra stycket skollagen)
- Rektor tar ansvar för att kvalitetsarbetet är dokumenterat och att det finns rutiner för att redovisa konstaterade utvecklingsbehov till huvudmannen (4 kap. 6-7 §§ skollagen)

### **Personalkompetens**

All personal har inte utbildning för den undervisning de bedriver.

Ni ska därför vidta åtgärder för att förbättra arbetet med personalkompetens.

I detta ingår att:

- Rektorn ser till att det för undervisningen används personal som har utbildning för de uppgifter de ska utföra (2 kap. 13-15, 17-19 §§ skollagen, förordning (2011:326) om behörighet och legitimation för lärare och förskollärare och utnämning till lektor)

### **Avstående från ingripande**

Vid tillsynen har även konstaterats brister för vilka Skolinspektionen avstår från ingripande i enlighet med 26 kap. 12 § skollagen.

Lärarna i Hälsingbergsskolan följer på olika sätt elevernas kunskapsutveckling och sociala utveckling och de upprättar individuella utvecklingsplaner för varje elev i samband med utvecklingssamtalen. Innehållet i de skriftliga omdömen som Skolinspektionen tagit del av är dock av mycket skiftande karaktär. Mycket goda exempel framkommer i vissa ämnen, men i flera fall görs inte bedömningarna i förhållande till nationella mål och kunskapskrav. Rektor berättar emellertid att ett utvecklingsarbete pågår för att säkerställa en tydligare koppling till kunskapskraven i alla ämnen. Skolinspektionen får vid tillsynsbesöket se exempel på hur framtida skriftliga omdömen kommer att se ut.

Skolinspektionen förutsätter att arbetet slutförs snarast och avstår från ingripande i denna del.

## **Skäl för beslut**

---

### **Måluppfyllelse**

#### Kunskapsresultat

De kunskapsresultat för år 2011 som skolan redovisat för Skolinspektionen visar att 92 procent av eleverna i årskurs 3 når målen i svenska och 88 procent i matematik. Det är en väsentlig förbättring från föregående år i båda ämnena. Eleverna i årskurs 5 har bedömts klara målen i alla ämnen utom engelska (92 %), svenska och svenska som andraspråk (92 %) samt matematik (83 %). Emellertid ses en förbättring i dessa tre ämnen jämfört med föregående år.

#### Resultat av värdegrundsarbetet

Granskningen visar genom enkäter, intervjuer och observationer att det bedrivs ett aktivt och målinriktat värdegrundsarbete i skolan som skapar trygghet och studiero. Personalen uttalar och visar exempel på ett gemensamt förhållnings-sätt där respekt för allas lika värde och tillit till elevernas förmåga är viktiga delar. Även eleverna ger uttryck för att skolan utgör en trygg arbetsmiljö. Enligt eleverna ges de möjlighet att påverka arbetssätt och arbetsformer i undervisningen. Genom klassråd och elevråd blir de delaktiga i frågor av gemensamt intresse.

### **Föreläggande:**

#### **Undervisning och lärande**

Utbildningen är inte systematiskt inriktad på målen i läroplanen och övriga författningsbestämmelser.

#### **Motivering:**

I skolförordningen anges att, om det behövs, ska svenska som andraspråk anordnas för elever som har ett annat språk än svenska som modersmål, elever som har svenska som modersmål och som har tagits in från skolor i utlandet, och invandrarelever som har svenska som huvudsakligt umgängesspråk med en vårdnadshavare. Vidare att undervisning i svenska som andraspråk ersätter undervisning i svenska samt att det är rektorn som beslutar om undervisning i svenska som andraspråk för en elev.

På Hälsingbergsskolan finns elever som bedömts behöva undervisning i svenska som andraspråk. Den undervisningen ges dock inte utifrån kursplanen

för detta ämne och inte istället för svenska utan eleverna får en blandning av de båda ämnena. Detta sker inte utifrån ett samarbete mellan lärarna där moment som finns i båda ämnena samordnas utan för att det råder okunskap om hur ämnet svenska som andraspråk ska anordnas. Svenska som andraspråk ges idag mer som ett stöd i svenska.

Sammanfattningsvis visar utredningen att utbildningens inriktning utifrån målen i läroplanen och övriga författningsbestämmelser brister när det gäller svenska som andraspråk, vilket inte ges som eget ämne istället för svenska. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att åtgärda bristen.

**Författning:**

1 kap. 9 § skollagen, 10 kap. 4 § skollagen, 5 kap. 14-15 § skolförordningen

**Trygghet och studiero****Bedömning:**

Skolan har ingen aktuell plan mot kränkande behandling som anger vilka åtgärder som ska vidtas och hur de ska följas upp.

**Motivering:**

Skollagen anger att huvudmannen ska se till att det varje år upprättas en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av barn och elever. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som man avser att påbörja eller genomföra under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan.

Skolan upprättade en handlingsplan mot diskriminering, trakasserier och kränkande behandling, kallad Likabehandlingsplan, år 2010. Denna plan har utvärderats och åtgärder har diskuterats. Vid tillsynsbesöket finns dock ingen färdig plan för innevarande läsår.

Utredningen visar att Hälsingbergsskolan inte har en aktuell plan mot kränkande behandling. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att avhjälpa bristen.

**Författning:**

6 kap. 8 § skollagen

**Särskilt stöd**

**Bedömning:**

Rektor ser inte till att beslut fattas om åtgärdsprogram som anger vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas.

**Motivering:**

Skollagen anger att om det kan befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås, ska detta anmälas till rektorn. Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Samråd ska ske med elevhälsan, om det inte är uppenbart obehövligt. Om utredningen visar att eleven är i behov av särskilt stöd, ska han eller hon ges sådant stöd. Ett åtgärdsprogram ska utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska det framgå vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas.

I Hälsingbergsskolan har man de senaste åren gjort en medveten satsning på att bättre anpassa undervisningen efter olika elevers behov och förutsättningar vilket medfört att andelen elever som bedömts behöva särskilt stöd har minskat påtagligt. Det finns emellertid elever, som efter en utredning, bedömts behöva särskilt stöd och för vilka rektor beslutat om åtgärdsprogram. Innehållet i de åtgärdsprogram som Skolinspektionen tagit del av, är dock inte i enlighet med författningarnas krav då det inte tydligt framgår vilka elevens behov är. De åtgärder som beskrivs rör i flera fall anpassning av ordinarie undervisning och inte annat stöd än den ledning och stimulans som alla elever har rätt till, alltså inte särskilt stöd. Hur beskrivna åtgärder ska följas upp framgår inte heller tydligt i åtgärdsprogrammen.

Granskningen visar att innehållet i skolans åtgärdsprogram inte tydligt beskriver vilka elevens behov är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att åtgärda bristen.

**Författning:**

3 kap. 9 § första stycket skollagen

### **Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen**

#### **Bedömning:**

Rektorn tar inte ansvar för att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete vid skolenheten samt omsätter inte resultaten i åtgärder för att uppfylla de nationella målen.

#### **Motivering:**

I skollagen anges att rektorn ansvarar för att det systematiska kvalitetsarbetet med planering, uppföljning och utveckling av utbildningen, inriktas på de mål som finns för utbildningen i skollagen och i andra föreskrifter. Kvalitetsarbetet ska dokumenteras och genomföras under medverkan av lärare, övrig personal och elever samt att elevernas vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta i arbetet. Det ska även finnas rutiner för att redovisa konstaterade utvecklingsbehov till huvudmannen.

Vid intervjuer med rektorn och lärare vid skolan framkommer att de anser att det finns ett pågående arbete med att utvärdera och förbättra undervisningen och verksamheten. Däremot saknas ett systematiskt kvalitetsarbete med rutiner för att kontinuerligt följa upp och analysera resultat och processer på en övergripande nivå. Många av de åtgärder som skolan vidtar för att förbättra måluppfyllelsen har sin bakgrund i formella eller informella möten med muntliga diskussioner. Denna brist på systematik och dokumentation finns även i arbetslagen och bland lärarna. Därmed saknas en viktig förutsättning för gemensam analys. Den senaste kvalitetsredovisningen gällde läsåret 2007/08. Därefter har ingen samlad dokumentation och analys av resultat eller skolans arbete i övrigt, på en övergripande nivå, gjorts. Något system för att redovisa utvecklingsbehov till huvudmannen har inte heller funnits under de senaste åren.

Sammanfattningsvis visar utredningen att rektorn inte tar ansvar för att det bedrivs ett systematiskt och dokumenterat kvalitetsarbete vid skolenheten. Rutiner för att för att redovisa utvecklingsbehov till huvudmannen saknas. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att åtgärda bristerna.

#### **Författning:**

4 kap. 4-7 §§ skollagen

### **Personalkompetens**

#### **Bedömning:**

All personal har inte utbildning för den undervisning de bedriver.

**Motivering:**

I skollagen anges att huvudmännen för undervisningen ska använda lärare eller förskollärare som har en utbildning som är avsedd för det undervisning de ska bedriva.

På Hälsingbergsskolan har undervisande lärare, med några få undantag, lärarutbildning. I musik undervisar en fritidspedagog utan lärarutbildning. I några fall undervisar klasslärare i ämnen som de inte har utbildning för.

Granskningen visar att det inte för all undervisning används utbildade lärare. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att åtgärda bristen.

**Författning:**

2 kap. 13-15, 17-19 §§ skollagen, förordning (2011:326) om behörighet och legitimation för lärare och förskollärare och utnämning till lektor

**Avstår från ingripande:**

**Bedömningsområde: Bedömning och betygssättning**

**Bedömning:**

De skriftliga omdömena avser inte elevens kunskapsutveckling i förhållande till kunskapskraven.

**Motivering:**

I skollagen anges att läraren vid utvecklingssamtalet i en skriftlig individuell utvecklingsplan ska ge omdömen om elevens kunskapsutveckling i förhållande till kunskapskraven i de ämnen som eleven får undervisning i.

Lärarna i Hälsingbergsskolan följer på olika sätt elevernas kunskapsutveckling och sociala utveckling och de upprättar individuella utvecklingsplaner för varje elev i samband med utvecklingssamtalen. Innehållet i de skriftliga omdömen som Skolinspektionen tagit del av är dock av mycket skiftande karaktär. Goda exempel framkommer i vissa ämnen, men i flera fall görs inte bedömningarna i förhållande till nationella mål och kunskapskrav. Rektor berättar emellertid att ett utvecklingsarbete pågår för att säkerställa en tydligare koppling till kunskapskraven i alla ämnen. Skolinspektionen får vid tillsynsbesöket se exempel på hur framtida skriftliga omdömen kommer att se ut.

Skolinspektionen förutsätter att arbetet slutförs snarast och avstår från ingripande i denna del.

**Författning:**

10.kap. 13 § skollagen

## **Bakgrund**

---

### **Beskrivning av Hälsingbergsskolan**

Verksamheten i Hälsingbergsskolan omfattar förskoleklass, grundskola årskurs 1-6 och fritidshem. I januari 2012 är det 39 elever i en förskoleklass och 200 elever i grundskolan. På skolan finns en integrerad elev, mottagen i särskolan.

Klasserna är organiserade årskursvis och undervisningen genomförs oftast med två pedagoger i klassrummet.

Verksamheten leds av en rektor som även är rektor i Vikaskolan. Den pedagogiska personalen är indelad i två arbetslag; ett för förskoleklassen och årskurserna 1-3 samt ett för årskurserna 4-6.

I förskoleklassen förläggs undervisningen till fyra dagar, måndag – torsdag. I årskurs 5 är delar av undervisningen i hem- och konsumentkunskap förlagd till den närliggande Hälsinggårdsskolan. Även undervisningen i moderna språk (fr.o.m. årskurs 6), spanska, tyska och franska, sker i samarbete med Hälsinggårdsskolan.

I ärendets slutliga handläggning har undervisningsrådet Anna Löfström deltagit.

### **På Skolinspektionens vägnar**

Håkan Eilard  
Enhetschef

Ingrid Åsgård  
Undervisningsråd

### **Bilagor:**

**Bilaga 1 Allmänt om tillsynen**

## Allmänt om tillsynen

---

Skolinspektionen genomför regelbundet tillsyn i alla kommuner för att granska skolväsendet. Tillsyn genomförs samtidigt i de fristående skolor som finns i kommunen.

Vid tillsynen tar Skolinspektionen ställning till i vad mån verksamheten ger förutsättningar för barn, ungdomar och vuxenstuderande att nå de nationella målen och bedömer om huvudmännen uppfyller de krav som författningarna ställer på verksamheten. Tillsynen fokuserar på sådana faktorer som har betydelse för en god lärandemiljö och för elevernas möjligheter att uppnå kunskapsmålen. Förutom att Skolinspektionen bedömer måluppfyllelsen inriktas tillsynen mot tre huvudområden: **Elevernas utveckling mot målen, ledning och utveckling av utbildningen samt enskild elevs rätt.**

Varje skola får efter besöket ett beslut där iakttagelser och bedömningar som rör den granskade skolan redovisas. För offentliga huvudmän sammanställs iakttagelser och bedömningar, som rör huvudmannens ansvar för utbildningsverksamheten i kommunen, i ett beslut (kommunbeslut). Kommunens förskoleverksamhet och verksamheten vid fritidshemmen redovisas i var sitt sammanfattande beslut. Fritidshem vid fristående skolor inspekteras i anslutning till tillsynen av den fristående grundskolan. Skolinspektionen ger alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på sakuppgifter i besluten.

Skolinspektionens granskning avser emellertid inte att ge en heltäckande bild av tillståndet i skolväsendet utan i vilken utsträckning huvudmannen, vid det aktuella granskningstillfället, avviker från de krav och förväntningar som uttrycks i skollag, läroplaner och övriga författningar som rör skolväsendet, inom de granskade områdena. Beskrivningarna och bedömningarna i besluten grundas på de dokument som huvudman och skolor lämnat samt på de iakttagelser och intervjuer som genomförts vid besök i verksamheten. Även annan information från Skolverkets nationella uppföljningssystem, eller som finns publicerad på annat sätt, har använts. Skolinspektionen använder olika tillsynsmetoder vilket innebär att besöken vid skolor och verksamheter kan variera avseende såväl omfattningen som av vilka grupper som intervjuas. Vid kommunala förskolor och fritidshem grundar sig inspektionen i huvudsak på intervjuer med personal, föräldrar och ledning.

För den offentliga verksamheten kompletteras alla beslut med en muntlig återrapportering av inspektörerna till företrädare för huvudmannen.

Inom de områden där Skolinspektionen bedömt att det finns brister har huvudman och rektor eller förskolechef ett ansvar för att åtgärder vidtas. Med

anledning av tillsynen ska huvudmannen till Skolinspektionen redovisa vilka åtgärder som har vidtagits i verksamheterna inom den tid och i den ordning som anges i beslutet.

Ytterligare information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats ([www.skolinspektionen.se/Tillsyn](http://www.skolinspektionen.se/Tillsyn)).